

JUS OG INTERESSEPOLITIKK

ÅSMUND ARUP SEIP

JUS OG INTERESSEPOLITIKK

LOS JURIDISKE AVDELING GJENNOM HUNDRE ÅR

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2023

1. utgave, 1. opplag 2023

ISBN 978-82-05-59332-9

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Layout: Bøk Oslo AS

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion 10,5/15 pkt

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: Mediehuset Andvord AS, Norge 2023

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Innhold

DEL 1 DEN KOLLEKTIVE ARBEIDSRETEN TAR FORM (1915–1935)	13
KAPITTEL 1 JUSEN BLIR ET REDSKAP I LOs INTERESSEKAMP	14
Behov for en dyktig sakfører	14
Arbeidstvistloven etablerer en ny domstol og et nytt rettsområde	15
Lov eller arbeidskamp? Fagopposisjonen skaper strid om politiske veivalg	18
Arbeidsretten – en «klassedomstol»?	20
LO får behov for juridisk kompetanse	22
Trygve Lie blir ansatt som juridisk konsulent	24
KAPITTEL 2 ARBEIDSRETTSSAKER OG INDIVIDUELLE SAKER	27
Oktoberreguleringen til Arbeidsretten	27
Den kollektive og den individuelle arbeidsretten	33
Flere saker, flere saksfelt: pensjon og statistikk	40
Samarbeidet med andre advokater	44
KAPITTEL 3 POLITIKK OG JUS I KRISETIDER	48
Trygve Lies partipolitiske virke	49
De juridiske konfliktene rundt Folkets Hus	51
Vanskelige økonomiske tider	55
Kampen mot «tukthuslovene»	57
Menstadslaget og rettssakene som fulgte	63
Hvem kunne defineres som streikebryter?	71
Et justisfond mot klassejustis	73
ILO og det internasjonale arbeidet – fra skepsis til støtte	78

DEL 2 SAMFUNNSMAKT (1935–1960)	83
KAPITTEL 4 MAKT OG MOTSTAND – FRA REGJERINGS-DANNING TIL OKKUPASJON	84
Viggo Hansteen overtar	85
Flere arbeidsrettssaker og styrket opplysningsarbeid	88
Boikottbestemmelsene setter skranker for arbeidskampen	91
Krig og hjelpearbeid	96
Aprildagene og flukten våren 1940	98
LO under krigen	100
Virksomheten ved LOs juridiske kontor	104
Oppgjørets time – hvem hadde samarbeidet med tyskerne?	108
Viggo Hansteens innflytelse i LO under krigen	110
KAPITTEL 5 TREPARTSSAMARBEIDET BYGGES UT	113
Krigsoppgjør og færre lokale rettstvister	114
Nye jurister ved kontoret	116
Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen	118
Lønnsregulering gjennom bruk av tvungen lønnsnemnd	120
Hovedavtalen – regulering og medbestemmelse i arbeidslivet	123
LOs makt utfordres	127
Arbeidsrettsrådet får innflytelse over rettsutviklingen	134
DEL 3 NYE RETTIGHETER OG INTERNASJONAL INTEGRASJON (1960–2022)	145
KAPITTEL 6 FRA ARBEIDERVERN TIL ARBEIDSMILJØ	146
Olaf Sunde tar over ledelsen av LOs juridiske kontor	147
Kampen for kollektiv hjemforsikring	149
Krav om et bedre arbeidsmiljø – arbeidsmiljøloven blir vedtatt	158
Et bedre oppsigelsesvern	159
Økt oppmerksomhet rundt det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet	165
Arbeidstilsynet får ilagge tvangsmulkt	167
Oppsigelsessakene blir overført til Arbeidsretten	174
KAPITTEL 7 ERSTATNING VED YRKESSKADER	177
En rettferdig yrkesskadeforsikring	178
Alexander L. Kielland-ulykken	182
Asbestsaken på Slemmestad	190
Karl Nandrup Dahl – i krigen for et bedre arbeidsmiljø	203
Nordsjødykkerne og statens ansvar	205

KAPITTEL 8 BYGGING AV ET JURIDISK MILJØ FOR ARBEIDSRETT	214
Veksten i arbeidsoppgaver gir kapasitetsproblemer	214
Desentralisering og utbygging under Bjørn Kolbys ledelse	220
LOs fond for utdanning av jurister i den tredje verden	224
Arbeidsrettsmiljøet i Norge og i Norden	227
KAPITTEL 9 INTERNASJONAL RETT BLIR ET VERKTØY	
I INTERESSEKAMPEN	231
ILO-konvensjoner i bruk mot diskriminering i Hauglin-saken	232
Klage til ILO	236
LO gir opp kampen mot arbeidsmiljøloven § 55 A	241
Allmenngjøring av tariffavtaler i møte med EU-innvandringen	244
KLP-saken – Norges største arbeidsrettssak	247
Saksomkostninger og etterspill om lønn og skatt	251
Allmenngjøring til Høyesterett	256
KAPITTEL 10 KORONAKRISE OG STREIKERETTENS FORRANG	267
Økt kompetansebehov og frykt for oppsplitting	267
Atle Sønsteli Johansen blir ny leder	269
Koronakrise og permitteringskred	274
LO setter grenser for fullmaktslovgivningen	279
Havnekonfliktene og fortrinnsretten til losse- og lastearbeid	282
Holship til Høyesterett og Den europeiske menneskerettsdomstolen	289
Arbeidslivets hverdagshelter	300
En avdeling for jus og interessepolitikk	303
LITTERATUR	311
PERSONREGISTER	320